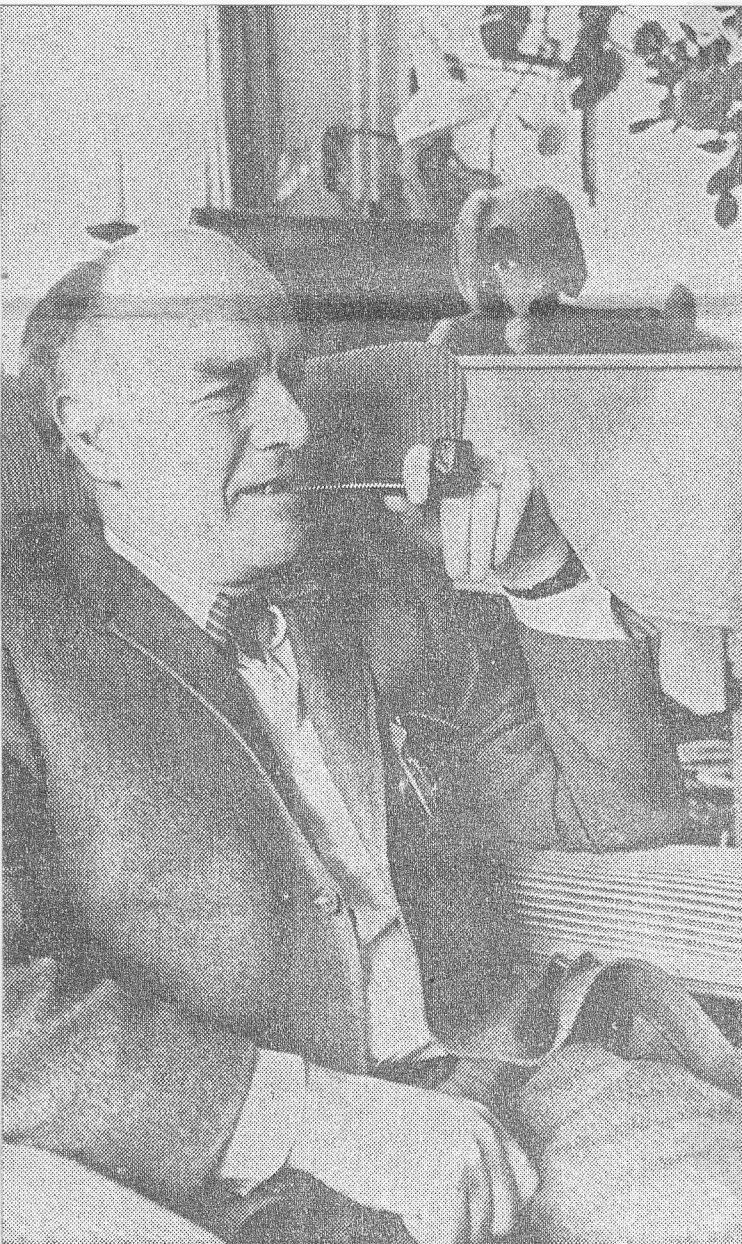

Herman Strategier over enige kerkcomponisten:

“Ze zullen in het vagevuur hun eigen werk beluisteren”

HERMAN STRATEGIER

(Van onze kunstredactie)

UTRECHT — Componisten krijgen vaak opdrachten. Meestal zijn deze vervat in de koele ambtenaarlijke taal van het ministerie van cultuur, maar de componist Herman Strategier krijgt ze ook in deze vorm: „Beste Vader, wilt U SVP een stukje voor cello en wat Virginia² speelt maken. Het hoeft niet als U 't te druk hebt, Uw lieve zoon, Marc Strategier.” De schrijver is elf jaar, Virginia² zijn zusje, is veertien, zij speelt altblokfluit. Het is een opdracht, die niet betaald wordt, maar wel één waaraan snel wordt voldaan.

Wel betaald en ook snel uitgevoerd is de opdracht, die het Nederlands Studentenorkest met subsidie van het Prins Bernhardfonds aan Herman Strategier heeft gegeven. Voor de negentiende tournee, die het NSO thans maakt, schreef hij Concertante Speelmuziek voor fagot, fluit en orkest. Beide opdrachten heeft Herman Strategier, die als docent verbonden is aan het instituut voor muziekwetenschap in Utrecht, met veel genoegen uitgevoerd; het NSO, Marc en Virginia² hebben één ding ook duidelijk gemeen: zij beleven nog gewoon eenvoudig plezier aan het muziek maken; zij pretenderen niet meer — maar hoeveel is dat al niet! — dan door te musiceren zichzelf en zo mogelijk ook anderen op een zo hoog mogelijk niveau bezig te houden.

Speelmuziek is een woord, dat hoort bij Strategier, die zichzelf ook duidelijk karakteriseerde, toen hij een zijner composities de titel *musique pour faire plaisir* meegaf. Muziek om met zo min mogelijk complicaties vreugde aan te beleven. Zijn partituren hebben dezelfde openheid als die van Mozart; zijn muziek is openhartig en eerlijk. En zeer beslist niet avantgardistisch.

Herman Strategier: „Nee, daar zit ik Goddank niet bij.” Dat is duidelijke taal, hetgeen echter niet inhoudt, dat hij iedereen en alles over één kam scheert. „Er zijn veel meelopers en weinig genieën. Iets wat voor alle terreinen in de kunst opgaat. Voor een man als Pierre Boulez heb ik groot respect. Dat wil niet zeggen, dat ik alles wat-ie maakt even mooi vind, maar ik ben ervan overtuigd, dat deze man met grote ernst en op zeer kundige wijze nieuwe wegen zoekt.”

De nu in Zeist woonachtige componist is van mening, dat vele Nederlandse componisten zelf niet achter hun avantgardistische activiteiten staan. Maar hij gaat daar liever niet op in. „De meeste jongens heb ik zelf op les gehad, ik weet maar al te goed wat ze muzikaal waard zijn.” Strategier is inderdaad geen avantgardist, maar hij is wel altijd zichzelf gebleven. „Dat heb ik steeds geprobeerd en ik geloof ook dat 't me gelukt is. En zonder nou op te willen scheppen, ik heb altijd veel waardering ondervonden. Het NSO zal die Concertante Speelmuziek nu twaalf maal in veertien dagen spelen. 't Is nu al duidelijk, dat ze na afloop heus niet zullen zeggen; wuh, dan vinden ze 't nog plezierig om te spelen. Dirigent Jan Brussen, die na zoveel jaar natuurlijk precies weet wat hij aan het orkest heeft, zei tegen me: „Maak nou niet van die moeilijke piep-pep-poem-muziek voor ze, maar geef ze gewoon de kans om lekker te spelen. Nou dat heb ik gedaan.”

Accordeon

Officiële compositie-opdrachter worden in Nederland over 't algemeen zeer precies omschreven. I dat soms niet hinderlijk?

„Ach, ik heb eens een tijdje i

de Raad voor de kunst gezeten, toen heb ik gezien wat er zo al mogelijk is. Zelf heb ik het nooit gedaan, maar je kunt wel zo'n beetje naar opdrachten solliciteren. Je kunt ook, als je bv. een opdracht om voor fluit te componeren krijgt ~~en dat instrument~~ ligt je niet zo, om iets anders vragen. Ik heb dat nooit gedaan. Integendeel, ik zou bv. best een strijkkwartet willen maken, maar als ze me dan een opdracht voor

accordeon en orkest geven, dan werk ik die ook uit. Accordeon ligt me niet zo best, en toen ik dat verzoek kreeg, wist ik ook weinig van dat instrument af. ~~Zo'n opdracht is dan een uitdaging.~~ Je moet je helemaal verdiepen in de mogelijkheden en dat brengt je weer op nieuwe ideeën. 't Werk wordt overigens weinig uitgevoerd; bij de orkesten denken ze bij voortduring aan lichte muziek als je over accordeon komt praten, een vreemd soort kortsluiting."

Kerkmuziek

Herman Strategier werd in 1912 geboren in Arnhem. Na de HBS ging hij naar de toen zogeheten kerkmuziekschool in Utrecht, waar hij het vak leerde. „En omdat ik intern was, dat moest toen, leerde ik er ook verdraagzaamheid, geduld en aanpassingsvermogen." Na het eindexamen startte hij in Arnhem als directeur-organist van een katholieke kerk. Kerkmusicus en kerkcomponist is Strategier altijd gebleven. Zonder verbittering, maar wel met een duidelijke hoeveelheid melancholie, praat hij over de ontwikkelingen, die thans gaande zijn in het kerkmuzikale leven. „Ik vind 't zonde en jammer, dat door een liturgische vernieuwing, die overigens volkomen terecht is, in één slag een cultuur van eeuwen van tafel is geveegd. Als je nog eens goed gregoriaans hoort zingen, dan krijgt je toch zo'n heimwee! En de meerstemmige muziek uit andere perioden..."

Herman Strategier zucht. Wat vindt hij van de muziek die direct na het van tafel vegen van de oude muziek ervoor in de plaats is gekomen?

„De opvullers! De Heer zal 't ze laten weten. Ze zullen in de hemel bij voortduring naar hun eigen muziek moeten luisteren. Ach nee, dat kan niet zijn. De Heer is immers rechtvaardig. Maar een flinke periode in het vagevuur eigen werk beluisteren, daar zullen ze denk ik toch niet onderuit komen."

Bij het onder woorden brengen van deze „straffen" glimlacht Herman Strategier. Hij meent het niet zo kwaad. Maar hij hecht

zeer aan kwaliteit. „Muziek beoefenen kun je alleen als je het vak kent. Harmonie en contrapunt dien je te beheersen. Als je de wetten kent, weet je ook wat vrijheid is wat je ermee kunt doen."

Trots laat hij zijn pas verschenen Hollandse Mis zien. Eenvoudig te zingen muziek, die de tekst illustreert en daarvoor geen onnatuurlijke accenten van node heeft. Het raffinement zit in de orgelgeleiding. Een mis om met plezier en overtuiging te brengen. Zoals ook de concertante speelmuziek, die het NSO ~~in Tivoli~~ brengt.

Herman Strategier, een man van het goede leven, een levensblij componist en een vriendelijk mens. Als geen ander kent hij van vele musici en componisten al of niet avantgardistisch de muzikale kwaliteiten, die hij als conservatoriumleraar heeft moeten ontwikkelen en moeten wegen. Tot geluk van zeer velen van hen wil hij daar niet over praten. Veel weten doet ook hier veel begrijpen. Herman Strategier stopt nog maar eens een verse pijp.